

ТРУДОВОЕ ПРАВО

УДК 349.2:3310.10.2

ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ЙОГО ПРОГРЕСУ ТА ПРЕДМЕТ ВПЛИВУ ТРУДОВОГО ПРАВА

Ротань В. Г.

Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, Сімферополь, Україна

У статті ставиться проблема впливу трудового права на раціоналізацію організації суспільства як одного з віддалених наслідків дії норм цієї галузі права. Здійснюється спроба намітити шляхи радикального посилення ролі трудового права в подоланні дезорганізації суспільства. Пропонуються заходи щодо встановлення адекватного контролю трудової діяльності працівників, особливо посадових осіб державного апарату з метою раціоналізації організації суспільства.

Ключові слова: трудове право, організація суспільства, контроль трудової діяльності.

Організація суспільства завжди була основним чинником його прогресу. Тож, де організація суспільства більшою мірою відповідала природі людини, якій Бог дав розум і яку Бог наділив моральними почуттями, суспільство досягало істотного прогресу. Там, де організація суспільства набувала ознаки ірраціональності, наступали занепад і голод. Сучасне українське суспільство перебуває в стані занепаду. Тож треба шукати шляхи раціоналізації суспільства.

Метою цієї статті є постановка проблеми ролі трудового права в раціоналізації організації суспільства та пошуки шляхів належного виконання трудовим правом цієї ролі.

У той час як у філософській та економічній літературі проблема організації суспільства оцінюється як першочергова та досліджується, наука трудового права ніколи не зверталась до проблеми ролі трудового права в раціоналізації організації суспільства.

Пошуки шляхів раціоналізації організації суспільства велись науковцями, мислителями. Ці пошуки вели і політичні діячі. Маркс, розвиваючи вчення так званих соціалістів-утопістів та залишаючись тим же глибоким утопістом, дійшов висновку про те, що еволюційна раціоналізація організації суспільства є неприйнятною. Бо шляхом соціалістичної революції в короткий час можна не просто раціоналізувати організацію суспільства, а створити оптимальну модель організації на базі комуністичного способу виробництва. Маркс думав, що така організація суспільства дасть змогу всім джерелам суспільного багатства политися повним потоком та здійснити великий принцип «кожний – за здібностями, кожному – за потребами» [1, с. 20]. Вчення Маркса виглядало респектабельно, бо обґрунтовувалось глибоким дослідженнями капіталістичної економіки. Воно мало один тільки недолік, що знаходився у самому його фундаменті. Цим недоліком була політична заангажованість.

Ідея комуністичної організації суспільства потрясла Європу. Проте до практичного втілення тут вона не дійшла. Лише примара комунізму блукала по Європі, не бентежачи розум значної кількості людей. Але була частина Європи, де організація суспільства уже тисячоліття була в стані кризи, що ніколи не долалась. Це була Росія, точніше, територія, що населялась східними слов'янами та перебувала під владою Росії. Ця країна добре освоїла тільки найпростіший спосіб організації – солдатський стрій. Звідси – великі перемоги у війнах і неухильне збільшення територіальних володінь на фоні злиденності населення і періодичного голоду.

У солдатському строї Ленін побачив зразок для організації суспільства в цілому. Правда, він не був таким апологетом солдатського строю як Троцький, але все ж іншого способу організації суспільства не бачив. Оскільки поставити в солдатський стрій людей заможних, а тим більше – багатих було неможливо, Ленін взяв на озброєння вчення Маркса про комуністичну організацію суспільства. Виходило непогано. З одного боку, – всі в строю і несуть обов'язок працювати. А це – уже джерело суспільного багатства. З іншого боку, авторитетом Маркса освячена перспектива того, що всі джерела суспільного багатства поллються-таки повним потоком і здійсняться згаданий вище великий принцип.

Здавалося, що у такий спосіб проблема розумності суспільної організації вирішувалась сама собою. Залишалась ще проблема моральності. Її вирішили методом войовничого атеїзму. Моральний кодекс будівника комунізму замінив десять заповітів і навіть Євангеліє в цілому.

Упродовж трьох чвертей ХХ століття українське суспільство проходило радянську школу організації суспільства. На день, коли Україна волею долі стала незалежною, в українському суспільстві, що складалось із випускників радянської школи, все-таки було розуміння того, що так жити не можна. Як треба жити – це показували західноєвропейські зразки. Так Україна відмовилась від будівництва комунізму і стала будувати капіталізм. Виходити стало погано, бо свобода, яку отримала людина в незалежній Україні, передбачала раціоналізацію організації суспільства і зміцнення цієї організації без шкоди для свободи людини. Більше того, чинник організації набував усе ХХ століття і набуває зараз усе більшого значення, а досвіду організації, крім організації за принципом солдатського строю, в Україні немає. Далі виявились речі ще гірші. Люди, які наблизились до влади, отримали можливість здійснювати владу від імені суспільства і держави, виявились особисто зацікавленими не в раціоналізації організації суспільства, а в його дезорганізації. В умовах дезорганізації суспільства вони отримали можливість стрімко багатіти, що було б неможливим при раціональній організації та твердому правопорядку. Так Україна стала дивувати світ своєю бідністю, а так звані «нові українці» – своїм багатством та тягою до розкоші.

Тому, коли позитивно оцінюється діяльність керівників держави, за яких ріст валового внутрішнього продукту досяг 12 чи 15 відсотків на рік, то це не може не викликати іронічної усмішки, бо стратегічно прогрес дезорганізованого суспільства у сучасних умовах, коли чинник організації набув вирішального значення, є неможливим. Тож треба шукати шляхи раціоналізації організації суспільства. Звичайно, ті

люди, які називають себе політиками та які об'єктивно зацікавлені в дезорганізації суспільства, а до храму ходять єдино із відчуття тяжкості гріхів, що на них лежать, раціоналізацію організації суспільства здійснювати не будуть. Ці надії є марними.

Почати ж треба було б з науки. З погляду автора цієї статті, – з науки трудового права. За радянських часів у галузі науки трудового права працювали видатні науковці. Предметом гордості автора цієї статті є те, що ці великі люди позитивно оцінили його наукові пошуки. Але наука передбачає пошук істини. Тому, визнаючи досягнення радянських науковців-фахівців у галузі трудового права, слід визнати і ту обставину, що були проблеми, які вчені-трудовики не тільки не досліджували, а й взагалі не сміли ставити. Йдеться, зокрема, про проблему контролю трудової діяльності як проблему загальну та таку, що має істотну специфіку стосовно окремих категорій працівників. При соціалізмі в трудо-правовому аспекті вона не досліджувалась навіть на рівні відділів технічного контролю. Здається цілком очевидним, що регулювання трудових відносин, тобто відносин з приводу застосування живої праці, передбачає регулювання відносин щодо контролю виконання працівниками своїх трудових обов'язків, бо, з одного боку, для роботодавця важливо отримати якісний результат праці, а з іншого боку, жорсткий контроль трудової діяльності зачіпає інтереси працівника, його честь і гідність. Але ставити таку проблему в трудо-правовому аспекті було неможливо, бо це було сферою діяльності партійних комітетів.

Партійні комітети не були ні загальними, ні галузевими органами управління. Але вони жорстко контролювали трудову діяльність керівників підприємств, установ і організацій, у тому числі державних органів, виконавчих органів місцевих рад.

Починаючи з другої половини 50-х років минулого століття їх уже не розстрілювали. Але за недоліки в роботі, за втрату скромності із партії виключали. А коли таке траплялось, то герой роману Шолохова М. О. за таких умов просив, щоб його виключили і із життя. Ось що означало виключення із партії.

Як би сьогодні не оцінювалось комуністичне минуле, слід визнати, що партійний контроль відігравав провідну роль в організації суспільства. І комуністична партія не без підстав визнавала своєю заслугою всі перемоги і здобутки народу.

Коли ж не стало партійного контролю, не стало контролю ніякого. Уся еліта полегшено зітхнула: робити можна все, що завгодно. Можна, займаючи посаду в державному апараті, для держави не робити нічого взагалі. Головне, треба добре полювати та розумно ділитись здобиччю. Тих, хто цього не зрозумів, настигла суворая кара більш впливових колег.

За таких умов дослідження проблеми впливу трудового права на організацію суспільства, зокрема шляхом правового регулювання відносин щодо контролю та оцінки трудової діяльності, особливо трудової діяльності високих посадових осіб набуло виключної актуальності. Але в науці трудового права ця проблема не тільки не досліджувалась, а й не ставилась.

Звичайно, було б добре, якби соціологія і психологія дали нам морально-психологічну характеристику людей, які разом у Конституції України позначаються як Український народ. Але відповідних досліджень немає. Якщо оцінювати мораль-

но-психологічні якості співвітчизників за критеріями якості праці, більш широко – культури праці, ставлення до оточуючого середовища, в якому проявляється ставлення до людей, то підстав для високих оцінок і оптимістичних прогнозів ми не знайдемо.

Бердяєв М. О. колись писав: «Пересічній руській людині, будь вона землеробом чи торгівцем, бракує чесності і честі» [2, с. 73]. Трудно, однак, сказати, якою мірою це стосується українців. Українців стосується зазначення на аморальність поведінки в неконтрольованих і некараних ситуаціях та на «цинічного конформіста, який боїться тільки кари з боку суспільства та який не має навіть у формі атавізму будь-яких ознак совісті» [3, с. 14]. Але це – лише оцінка публіциста, який, можливо, більше прагнув вишукано та гостро висловитись, ніж встановити істину. Тож зупинимося на тому, що достовірних наукових даних, що давали б узагальнену морально-психологічну характеристику нашим співвітчизникам, немає. Відтак є підстави стверджувати, що оскільки організація суспільства – це перш за все організація трудова, то працю людей треба контролювати – безпосередньо або через контроль якості результатів праці. Звичайно, це – проблема складна, бо треба думати про контроль за діяльністю контролерів. Але ситуація не є безвихідною. Для того, щоб усе суспільство не прийшлося наймати на роботу в якості контролерів, систему контролю треба оптимізувати: рівень жорсткості контролю слід диференціювати за критерієм суспільної значущості трудової функції працівника. Не треба жорстко контролювати працю двірника чи прибиральниці. Всі ми, крім тих, перед ким стелять килимові доріжки, до сміття звикли. І зможемо ще трошки потерпіти, поки суспільна еліта зуміє раціоналізувати організацію суспільства.

На іншому полюсі знаходяться вищі державні посади. Якщо йдеться про Президента України, то він обіймає таку високу посаду, яку і посадою назвати незручно. Тому в Конституції (ст. 104, 105, 108, 110, 111, 112) йдеться про «пост» Президента. З цим слід погодитись. Але ж треба усвідомити, що Президент виконує роль стовпа, на якому тримається вся будівля організації суспільства. Цей стовп не повинен схилитись у будь-який бік. Тим більше він не повинен рухатись. Стосовно Президента не може бути жодних підозр. Тоді від нього будуть виходити потужні імпульси до раціональної організації суспільства.

Але Президент України – це та ж людина з усіма її чеснотами і пристрастями. Йому теж хочеться одягатись в одяг від знаменитих модельєрів, а ще більше – у такий спосіб одягати свою дружину та дітей. Його самолюбство також тішить годинник на руці вартістю 40 000 євро. Але ж річна заробітна плата Президента такої суми не досягає. Тож Президент об'єктивно поставлений у вкрай суперечливе становище: з одного боку, йому незручно скромно одягатися самому і скромно одягати своїх близьких, з іншого боку, для того, щоб належне виглядіти, заробітної плати не вистачає. Із цієї ситуації є два виходи. Один – пригнітити своє самолюбство та зменшити потреби. Це – болісний вихід, але ним користується абсолютна більшість громадян України, бо у них іншого виходу немає. У Президента є ще один вихід. Не треба йти на тяжкі злочини. Треба трошки допомогти в бізнесі дружині, дочці, зятеві, синові. І всі матеріальні і фінансові проблеми будуть вирішені. Пізнавши смак,

зупинитись трудно. Тож після спливу строку перебування на посту Президента можна купувати замок у Лондоні, маєток на березі Середземного моря, літаки, гелікоптери і космічні кораблі. Це – нормально і відповідає природі людини.

Ненормально і не відповідає природі демократичної, соціальної і правової держави те, що Президент має можливість протизаконно допомагати своїм родичам, кумам, сватам тощо і не відповідати за свої протизаконні дії. І справа не обмежується матеріальними благами. Версія про причетність Президента України до вбивства журналіста виглядає цілком правдоподібною, бо залишився єдиний чинник, який може утримати Президента від того, щоб дати команду на вбивство нескромного і прискіпливого журналіста. Це – моральність Президента. А мораль у вітчизняних політичних кругах ціниться невисоко, а тому – і потрібна не дуже.

Тож найпершою проблемою раціоналізації організації українського суспільства є утворення ефективної системи контролю за трудовою діяльністю Президента України. Цей контроль має бути максимально жорстким, бо всі повинні знати, що стовп стоїть і не хитається. Сьогодні діяльність Президента не контролюється взагалі. Безконтрольність здатна загубити і святого – це аксіома. І навіть для відкриття проти Президента процедури імпічменту створили нездоланні перешкоди.

Питання про усунення Президента України з поста може бути ініційоване тільки більшістю від конституційного складу Верховної Ради. Але ж депутати, щоб ініціювати імпічмент, повинні отримати інформацію про відповідні обставини. Порушення кримінальної справи та її розслідування дало б змогу народним депутатам отримати відповідну інформацію та визначитись стосовно імпічменту. Але Конституційний Суд виключив таку можливість. Про те, як контролюється діяльність Президента України, в Конституції України немає майже ні слова. Конституційний Суд України положення Конституції України, що стосуються недоторканності Президента, витлумачив так, що на час виконання повноважень Президент не несе кримінальної відповідальності, проти нього не може бути порушена кримінальна справа, а процедура імпічменту здійснюється без порушення кримінальної справи проти особи, що є Президентом України [4]. Головатий С. П. критично оцінив цей акт правосуддя [5, с. 1484-1496]. Ця оцінка заслуговує на підтримку, бо Конституційний Суд своїм зазначеним рішенням вніс вклад у дезорганізацію суспільства. Реально ініціювати імпічмент на підставі достовірної інформації не можна. Це можна тільки в порядку політичної боротьби, що не потребує достовірної інформації. Тож сьогодні не існує жодних конституційних чи встановлених законом процедур контролю за діяльністю Президента. Це викликає у громадян занепокоєння. І справа ж не обмежується сферою емоцій та психології. В умовах безконтрольності Президент об'єктивно вносить свій вирішальний вклад в дезорганізацію суспільства.

Якби пост Президента України зайняла людина, що найближче наблизилась за своїми моральними якостями до Спасителя, то перше, що вона мала б зробити на цій посаді, – це запропонувати систему контролю за діяльністю Президента. Це послужило б на благо і цієї людини і на благо народу України, відкрило б для нього перспективу безмежного прогресу.

Ця пропозиція може бути критично оцінена з посиланням на те, що такого немає ніде в світі. У автора немає достатньої інформації з цього приводу, але ж були магнітні записи розмов президента США Ніксона Р., які він зобов'язаний був надати слідчій комісії конгресу. Зразу після пред'явлення цієї вимоги Ніксон Р. подав заяву про відставку. Тож і розмови Президента України треба фіксувати офіційно, а не підпільно.

Крім того, слід враховувати ще два чинники. Перший – дуже слабкий соціальний контроль, в тому числі з боку преси, практична відсутність того, що називається громадянським суспільством. Державний апарат залишається всесильним і має змогу буквально роздавити навіть найбагатших людей, які не знайшли контакти з владою. В Україні, правда, немає таких яскравих прикладів, як у Росії, але ж це компенсується їх кількістю. Другий – це та ж соціально-психологічна атмосфера загальної пригніченості (задухи), що існувала за радянських часів. Не розстрілюють, не піддають примусовому психіатричному лікуванню, не піддають навіть остракізму, як це було в Стародавній Греції. Але ж суспільство виштовхує на периферію тих, хто бореться з владою без опори на політичну силу, здатну дістатися влади.

Конкретні організаційно-правові форми здійснення контролю за діяльністю Президента України розробити буде нетрудно, якщо буде прийнята сама ідея контролю. Одне тільки слід зауважити – контроль перетвориться в імітацію і навіть у карикатуру, якщо він буде здійснюватись службами, підлеглими самому Президенту.

Жорстку систему контролю вкрай необхідно встановити і за посадовими особами органів виконавчої влади, прокуратури. Коли вивчаєш схеми розкрадання народної землі, складається враження, що в цій країні немає ні законодавчої, ні виконавчої, ні судової гілок влади. Все комерціалізувалось, настала епоха тотального капіталізму, де найціннішим товаром стали послуги посадових осіб державних органів. Нікого не цікавить, наприклад, перерахування державним підприємствам в офшорну зону десятків мільйонів доларів за розробку програмного продукту чи за маркетингові послуги. Можна догадуватись, хто є засновниками тих офшорних підприємств, які розробляють програми та здійснюють маркетингові дослідження. Але ж догадки до справи не долучиш. А органи, що повинні збирати відповідні відомості та заводити справи, не збирають відомості і не заводять справи, бо вони теж комерціалізувались.

Якби вдалось поставити під контроль посадових осіб виконавчої влади, у них вивільнилось би багато робочого часу, що раніше витрачався на власний бізнес, для розробки заходів щодо раціоналізації організації суспільства у сфері діяльності відповідних державних органів і посадових осіб. З'явилась би можливість не тільки підтримувати організацію суспільства у відповідності із станом суспільних відносин, що змінюються, а й вдосконалювати базову модель організації суспільства з метою досягнення її оптимізації.

Сьогодні цими проблемами ніхто не переймається. Тому людині дуже важко виконувати вимоги вкрай ускладнених та ірраціональних процедур, які створюють державні органи, органи місцевого самоврядування та їх посадові особи в своїх ін-

тересах. Скрізь, куди тільки людині треба звернутись, створені ірраціональні процедури, спрямовані проти людей. І створена така ситуація, коли простіше і дешевше виконати безглузді вимоги, до речі, пов'язані з офіційними поборами, ніж боротися з такою практикою. За таких умов у бізнесі з'явився цілий сегмент, в якому за гарні гроші надаються послуги з отримання державного акта на землю, легалізації самовільного будівництва, отриманням різного роду дозволів тощо. Складається враження, що державні органи та органи місцевого самоврядування існують єдино для того, щоб знущатись над людьми. Тому, хто буде проти цього заперечувати, можна рекомендувати переоформити документи на власний автомобіль на дружину, сина чи дочку або зайнятись приватизацією земельної ділянки. Це дасть змогу на власні очі побачити результати праці лідерів суспільства.

Центром розробки проектів заходів щодо раціоналізації організації суспільства має стати Секретаріат Президента України. Для самого Президента така діяльність мала б бути основною.

Не слід думати, що проблеми раціоналізації організації суспільства відношення мають тільки органи виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Реформи, зміни – це гасла, що є на устах вітчизняних політиків уже майже 20 років. На найвищій сходинці знаходяться одиниці цих політиків, що реально претендували чи претендують на посаду Президента. На одну сходинку нижче уже стоять сотні. Це – парламентарі. Вони охоче говорять про реформування судової влади, виконавчої влади. Але ж ні один із них, знаючи, як організована праця народних депутатів і працівників апарату Верховної Ради, із знанням справи не заявив про першочергову необхідність реформування діяльності Верховної Ради. Йдеться не про зміни до Конституції. Україна має прекрасну Конституцію, тільки кожний прагне переписати її в своїх інтересах. Україні потрібні державні діячі, здатні розумно виконувати її вимоги.

Верховна Рада – найближчий до народу державний орган. 450 депутатів обираються народом і тримають з ним повсякденний зв'язок. Тож можна думати, що народні депутати прозвітують перед народом за кожна копійку, що призначена для фінансування діяльності Верховної Ради. Тим більше, що очолюють Верховну Раду не пересічні громадяни, потрібні здебільшого тільки сім'ї, а ті, що потрібні країні. Але спроби платника податків знайти в мережі Інтернет інформацію про те, як же витрачаються бюджетні кошти Верховною Радою виявляються марними. Тут усі гілки влади виявляються однаковими: вони вважають, що людям така інформація не потрібна. А гроші витрачаються немалі і на Верховну Раду, і на Секретаріат Президента, і на Кабінет Міністрів, і на Конституційний Суд. Здається, що ці державні органи могли б позмагатись з відповідними державними органами Сполучених Штатів Америки за абсолютними показниками. А по частці витрат на ці державні органи у валовому внутрішньому продукті Україна уже давно є чемпіоном.

Тепер треба зупинитись на якості праці народних депутатів і працівників апарату Верховної Ради. Мовою Кримінального кодексу ця якість має бути визначена як «нижче нижчої межі». Повсякденні докори на адресу судової гілки влади справедливі. Але ж працювати з законами дуже важко. Чисельність і складність колізій у

регулятор, а й значну частку декларації про соціальні наміри держави. Для порівняння: колишній суддя Конституційного Суду РФ Лучін В. О. пише про те, що, застосовуючи конституційні принципи, Конституційний Суд РФ кожного разу встановлює, чи підлягають вони застосування до конкретної конфліктної ситуації [6, с. 74]. Находимо також і явно помилкові судження і рішення.

У зв'язку з цим звертає на себе та обставина, як послідовно проводить Конституційний Суд думку про те, що повноваження Президента України визначаються вичерпно (лише) Основним Законом України. На цьому Конституційний Суд наголошував у рішеннях від 10 квітня 2003 р. № 7-рп/2003 [7], від 16 травня 2007 р. № 1-рп/2007 [8], від 7 липня 2009 р. № 17-рп 2009 [9], від 15 вересня 2009 р. № 21-рп/2009 [10]. Але ж справа як раз і полягає в тому, що цих слів (лише, вичерпно) у відповідних статтях Конституції немає.

Тому повстає питання про те, чи можливе застосування правових приписів, що непрямо впливають із актів законодавства та виявляються висновком від протилежного (йдеться про те, що із п. 31 частини першої ст. 106 Конституції, який передбачає здійснення Президентом України інших повноважень, визначених Конституцією, непрямо впливає і висновком від протилежного виявляється правовий припис, згідно з яким законами повноваження Президента визначатись не можуть). Це питання є загальним, воно стосується численних законодавчих положень, а тому воно є важливим і достойним уваги Конституційного Суду. І помічене воно було давно. Ще в середині XIX століття французький науковець-юрист Броше (Brocher) писав, що правова норма, що виявляється за допомогою висновку від протилежного, не підлягає застосуванню, якщо відповідні відносини врегульовані хоч би загальною нормою [наводиться за 11, с. 312]. У даному випадку відносини врегульовані частиною другою ст. 6 («Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України») і частиною другою ст. 19 Конституції України («Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України»). Отже, повноваження Президента України відповідно до цих загальних правил можуть визначатись не тільки Конституцією, а й законами. Крім того, повноваження Президента України визначаються не тільки ст. 106 Конституції, бо в такому випадку субстантивне повноваження Президента України бути гарантом додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина (частина друга ст. 102 Конституції) не може бути здійснене, оскільки блокується процедурними стосовно ст. 102 Конституції нормами ст. 106 Конституції.

Отже, п. 31 частини першої ст. 106 Конституції не може бути перешкодою для встановлення законом нових повноважень Президента. Усупереч твердженню Конституційного Суду не може цей пункт бути перешкодою і для встановлення законом порядку здійснення Президентом своїх повноважень. Тому частина перша ст. 6 Закону «Про Конституційний Суд України» в редакції Закону від 19 березня 2009 р., яка передбачає консультації Президента з Прем'єр-міністром та Міністром юстиції щодо кандидатур на посади суддів Конституційного Суду, а також скріплення ука-

зів Президента про призначення на зазначені посади підписами Прем'єр-міністра і Міністра юстиції, є неконституційною з огляду не на п. 31 частини першої ст. 106 Конституції, а на п. 22 цієї ж частини, згідно з яким Президент «призначає та звільняє третину складу Конституційного Суду України» та на частину другу ст. 148 Конституції («Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду України»). Із п. 22 частини першої ст. 106 та частини другої ст. 148 Конституції непрямо впливає і методом логічного доповнення нормативного тексту виявляється правовий припис, відповідно до якого Президент при здійсненні повноважень, передбачених цими конституційними положеннями, не зобов'язаний консультуватися з Прем'єр-міністром та Міністром юстиції та забезпечувати скріплення указів підписами цих посадових осіб.

У цій статті розглянута лише одна проблема – контролю за трудовою діяльністю посадових осіб, що обіймають високі посади в державному апараті. Але проблема контролю стосується всіх працівників. Уже незадовільне вирішення проблеми контролю за трудовою діяльністю здатне дезорганізувати суспільство. Інші проблеми такого роду – це оцінка результатів трудової діяльності, застосування за результатами оцінки адекватних заходів до відповідних працівників, добір працівників за об'єктивними критеріями, особливо на посади в державному апараті, їх перерозподіл за посадами (робочими місцями) за результатами контролю та оцінки трудової діяльності. Ці проблеми очікують на своїх розробників.

Перелік літератури

1. Маркс К. Критика Готской программы / К. Маркс // Сочинения К. Маркса и Ф. Энгельса : в – М. : Госполитиздат., 1955 – . – Т. 19. – 1961. – 671 с.
2. Бердяев Н. А. Судьба России. Опыты по психологии войны и национальности / Н. А. Бердяев. – М. : Мысль, 1990. – 208 с.
3. Фока А. Экипаж за бортом / А. Фока // Зеркало недели. – 2009. – № 34. – С. 14.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо недоторканності та імпідменту Президента України від 10.12.03 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 51, ч. 1. – Ст. 2707.
5. Головатий С. П. Верховенство права: У 3-х кн. / С. П. Головатий. – К. : Фенікс, 2006. – Кн. 3: Український досвід. – с. 1227-1747.
6. Лучин В. О. Конституция Российской Федерации. Проблемы реализации / В. О. Лучин. – М. : Юнити-Дана, 2002. – 687.
7. Рішення Конституційного Суду у справі про гарантії діяльності народного депутата від 10.04.03 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 17. – Ст. 789.
9. Рішення Конституційного Суду у справі про звільнення судді з адміністративної посади від 16.05.07 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 40. – Ст. 1589.
10. Рішення Конституційного Суду у справі про конституційно встановлену процедуру набрання чинності законом від 07.07.09 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 55. – Ст. 1921.
11. Васьковский Е. В. Цивилистическая методология. Учение о толковании и применении гражданских законов / Е. В. Васьковский. – М. : ЦентрЮрИнфоР, 2002. – 508 с.

Ротань В. Г. Организация общества как основной фактор его прогресса и предмет воздействия трудового права / В. Г. Ротань // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. – Серия : Юридические науки. – 2009. – Т. 22 (62), № 2. – С. 146-156.

В статье ставится проблема воздействия трудового права на рационализацию общества как одного из отдаленных последствий действия норм этой отрасли права. Осуществляется попытка наметить пути радикального усиления роли трудового права в преодолении дезорганизации общества. Предлагаются меры по установлению адекватного контроля трудовой деятельности работников, особенно должностных лиц государственного аппарата с целью рационализации организации общества.

Ключевые слова: трудовое право; организация общества; контроль трудовой деятельности.

Rotan V. Influence of the labour law on the organization of a society / V. Rotan // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2009. – Vol. 22 (62), № 2. – P. 146-156.

In this article the problem of influence of the labour law upon the rationalization of organisation of a society as one of the remote consequences of action of norms of this law branch is posed. The author tries to outline a way of radical strengthening of action of the labour law for the purpose of the overcoming the disorganization of a society. Measures of the establishment of an adequate control over the labour activity are offered. In particular it concerns officials of state machinery with the purpose of rationalization of the organization of a society.

Keywords: labour law, organization of a society, control over the labour activity.

Надійшла до редакції 09.11.2009 р.